

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

13. december 2005 *

I sag C-78/03 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i Domstolens statut, iværksat den 19. februar 2003,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Flett og V. Kreuzsitz, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

de øvrige parter i appelsagen:

Forbundsrepublikken Tyskland ved M. Lumma, som befuldmægtiget,

intervenient i første instans,

* Processprog: tysk.

Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum eV, Borken (Tyskland), ved professor M. Pechstein,

sagsøger i første instans,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann og J. Makarczyk samt dommerne C. Gulmann (refererende dommer), A. La Pergola, J.-P. Puissochet, P. Kúris, E. Juhász, E. Levits og A. Ó Caoimh,

generaladvokat: F.G. Jacobs

justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 24. februar 2005,

afsagt følgende

Dom

- 1 I appelskriftet har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber nedlagt påstand om ophævelse af den dom, der blev afsagt af De Europæiske Fællesskabers Ret i

Første Instans den 5. december 2002, Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum mod Kommissionen (sag T-114/00, Sml. II, s. 5121, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten frifandt Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum eV (forening, som varetager ejendomsretlige interesser, herefter »ARE«) for Kommissionens afvisningspåstand. ARE havde ved Retten i Første Instans nedlagt påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 22. december 1999 om godkendt statsstøtte inden for rammerne af bestemmelserne i EF-traktatens artikel 87 og 88 (tidligere artikel 92 og 93) (EFT 2000 C 46, s. 2, herefter »den omtvistede beslutning«) vedrørende en plan for erhvervelse af jorder i de nye tyske delstater.

Retsforskrifter

- 2 Artikel 87, stk. 1, EF bestemmer:

»Bortset fra de i denne traktat hjemlede undtagelser er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.«

- 3 Artikel 88, stk. 2, første afsnit, EF bestemmer:

»Finder Kommissionen — efter at have givet de interesserede parter en frist til at fremsætte deres bemærkninger — at en støtte, som ydes af en stat eller med statsmidler, ifølge artikel 87 ikke er forenelig med fællesmarkedet, eller at denne støtte misbruges, træffer den beslutning om, at den pågældende stat skal ophæve eller ændre støtteforanstaltningen inden for den tidsfrist, som Kommissionen fastsætter.«

4 Artikel 88, stk. 3, EF bestemmer:

»Kommissionen skal underrettes så betids om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger, at den kan fremsætte sine bemærkninger hertil. Er Kommissionen af den opfattelse, at det påtænkte er uforeneligt med fællesmarkedet i henhold til artikel 87, iværksætter den uopholdeligt den i stk. 2 fastsatte fremgangsmåde. Den pågældende medlemsstat må ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte fremgangsmåde har ført til endelig beslutning.«

Faktiske omstændigheder

- 5 ARE er en sammenslutning af organisationer, der varetager ejendomsretlige interesser inden for land- og skovbrugssektoren, for personer, som er fordrevet, eller hvis ejendomme er eksproprieret, for personer, som er blevet berøvet deres formue inden for industri, handel eller håndværk, og for små og mellemstore virksomheder, som havde deres hjemsted eller bopæl på det område, som tidligere var besat af Sovjetunionen, eller i den tidligere Tyske Demokratiske Republik.
- 6 Efter Tysklands genforening i 1990 blev ca. 1,8 mio. hektar land- og skovbrugsarealer overført fra Den Tyske Demokratiske Republiks til Forbundsrepublikken Tysklands ejendom.
- 7 I medfør af den tyske lov om kompensation (Ausgleichsleistungsgesetz), som udgør § 2 i loven om erstatninger og kompensationer (Entschädigungs- und Ausgleichsleistungsgesetz, herefter »EALG«), og som trådte i kraft den 1. december 1994, kunne visse landbrugsarealer, der var beliggende i den tidligere Tyske Demokratiske

Republik, og som Treuhandanstalt — et offentligt organ, hvis opgave har været at omstrukturere virksomheder i den tidligere Tyske Demokratiske Republik — var indehaver af, erhverves af forskellige persongrupper til under halvdelen af markedsværdien. Den første af disse persongrupper — som har fortrinsret — omfatter dem, som havde forpagtet en gård, efterfølgerne til de tidligere landbrugskooperativer, de såkaldte »geninstallerede« personer, hvis ejendom var blevet eksproprieret mellem 1945 og 1949 eller inden for den periode, Den Tyske Demokratiske Republik bestod, og som i mellemtiden på ny driver landbrug, og de såkaldte »nyinstallerede« forpagtere, som ikke tidligere havde ejet nogen arealer i de nye delstater, på betingelse af, at de pågældende var bosat på stedet den 3. oktober 1990, og at de den 1. oktober 1996 havde indgået en tidsbegrænset forpagtningsaftale vedrørende arealer, som tidligere var statsejede, og som skulle privatiseres af Treuhandanstalt. Den anden af persongrupperne omfatter tidligere ejere, hvis ejendom var blevet eksproprieret før 1949, og som hverken var berettigede til at få den tilbage eller siden hen har genoptaget en landbrugsbedrift på stedet. Denne persongruppe har kun mulighed for at erhverve de arealer, som ikke er opkøbt af personer i den første kategori.

- 8 Samme lov indeholdt endvidere hjemmel til at erhverve skovarealer til en præferencesats og fastlagde de persongrupper, som var berettiget hertil.
- 9 Efter at tyske statsborgere og statsborgere fra andre medlemsstater havde indgivet klage over denne ordning for erhvervelse af jord, indledte Kommissionen den 18. marts 1998 en undersøgelsesprocedure i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 2 (nu artikel 88, stk. 2, EF) (EFT 1998 C 215, s. 7).
- 10 Ved beslutning 1999/268/EF af 20. januar 1999 om jorderhvervelse i henhold til lov om kompensation (EFT L 107, s. 21, herefter »beslutningen af 20. januar 1999«), som blev truffet efter gennemførelsen af den nævnte undersøgelsesprocedure, fastslog Kommissionen, at det omhandlede jorderhvervelsesprogram var uforeneligt med fællesmarkedet, da den herved ydede støtte var betinget af, at den pågældende havde bopæl på området den 3. oktober 1990, og da støtten overskred det loft for

støtteintensitet i forbindelse med erhvervelse af landbrugsjord, som var fastsat til 35% for landbrugsarealer i ikke-ugunstigt stillede områder i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 950/97 af 20. maj 1997 om forbedring af landbrugsstrukturernes effektivitet (EFT L 142, s. 1). Særligt hvad angår kompensationslovens betingelse om bopæl pr. 3. oktober 1990 udtalte Kommissionen:

»[...] Derved begunstiger loven fysiske eller juridiske personer i de nye delstater i forhold til personer uden hjemsted eller bopæl i Tyskland, og den kan derfor være i strid med forbuddet mod forskelsbehandling efter artikel [43 EF] til [48 EF].

Det var måske i retlig henseende muligt for alle fællesskabsborgere at opfylde betingelsen med hensyn til at kunne dokumentere en hovedbopæl [i den tidligere Tyske Demokratiske Republik] på skæringsdatoen den 3. oktober 1990, men betingelsen var i realiteten næsten udelukkende opfyldt af tyske statsborgere med tidligere bopæl navnlig i de nye delstater.

Denne betingelse bevirker derfor, at de personer, som ikke opfylder kriteriet om (hoved)bopæl [i den tidligere Tyske Demokratiske Republik], udelukkes.

[...]

Kriteriet »bopæl i området den 3. oktober 1990« kan kun være berettiget, hvis det både er nødvendigt og egnet til at opfylde formålet med lovgivningen.

[...]

Formålet var [...] at inddrage potentielle købere, der har, eller hvis familier har boet og arbejdet i [Den Tyske Demokratiske Republik] i årtier.

[...]

Skæringsdatoen for bopæl i området, den 3. oktober 1990, var imidlertid slet ikke nødvendig for at opnå dette formål. Disse Neueinrichter [nyinstallerede] eller juridiske personer kunne nemlig i henhold til § 3, stk. 1, i [den tyske lov om kompensation] nyde godt af jorderhvervelsesprogrammet, hvis de den 1. oktober 1996 havde langtidsforpagtet tidligere statsejet jord, der skulle privatiseres af Treuhandanstalt.

I løbet af undersøgelsesproceduren er Kommissionen af interesserede parter udtrykkeligt blevet gjort opmærksom på, at langt de fleste langtidsforpagtningskontrakter er indgået med østtyskere [...]

Det er dermed klarlagt, at selv om der blev givet afkald på skæringsdatoen den 3. oktober 1990, ville dette i praksis ikke have gjort det umuligt at nå det ved lovgivningen tilstræbte mål, selv med anerkendelse af dets legitimitet (nemlig østtyskernes deltagelse i jorderhvervelsesprogrammet.«

¹¹ Ved artikel 2 og 3 i beslutningen af 20. januar 1999 pålagde Kommissionen Forbundsrepublikken Tyskland at kræve den støtte tilbage, som var erklæret uforenelig med fællesmarkedet og allerede var ydet, og ikke at yde ny støtte i medfør af det omhandlede program.

12 Denne beslutning lyder som følger:

»Artikel 1

I det jorderhvervelsesprogram, der er omhandlet i § 3 i den tyske lov om kompensation, indgår ingen støtte, såfremt foranstaltningerne alene udgør kompensation for ekspropriationer eller ekspropriationslignende indgreb [fra de offentlige myndigheders side], og de opnåede fordele er lig med eller mindre end de skader på formue, der er forårsaget af disse indgreb.

Artikel 2

Støtteforanstaltningerne er forenelige med fællesmarkedet, såfremt de ikke er knyttet til betingelsen om bopæl i området den 3. oktober 1990, og såfremt de ikke overskrider loftet for støtteintensitet på 35% for landbrugsjord i ikke ugunstigt stillede områder i henhold til forordning [...] nr. 950/97.

Støtteforanstaltninger, der er knyttet til betingelsen om bopæl i området den 3. oktober 1990, samt støtte, hvis intensitet overskrider loftet på 35% for landbrugsjord i ikke ugunstigt stillede områder i henhold til forordning [...] nr. 950/97, er uforenelige med fællesmarkedet.

Tyskland skal ophæve og må ikke længere yde de i stk. 2 nævnte støtteforanstaltninger.

Artikel 3

Tyskland tilbagesøger inden for to måneder den støtte, der er ydet i henhold til artikel 2, stk. 2. Tilbagebetalingen sker i overensstemmelse med de efter tysk ret gældende fastsatte procedurer og bestemmelser, og der beregnes renter fra udbetalingstidspunktet med den referencesats, der benyttes ved beregning af regionalstøtte.

[...]«

- 13 Efter vedtagelsen af beslutningen af 20. januar 1999 udfærdigede den tyske lovgiver et forslag til lov om supplement af lov om generhvervelse af formuerettigheder (Vermögensrechtsergänzungsgesetz), hvorved visse af bestemmelserne i jorderhvervelsesprogrammet blev ophævet og ændret. Ifølge forslaget blev bl.a. betingelsen om bopæl på området den 3. oktober 1990 ophævet, og støtteintensiteten blev fastsat til 35% (dvs. at købsprisen for de pågældende arealer blev fastsat til den reelle værdi minus 35%). Hovedbetingelsen for erhvervelse af jord til nedsat pris var herefter, at den pågældende havde indgået en tidsubegrænset forpagtningsaftale.
- 14 Det nye lovforslag blev meddelt Kommissionen, som godkendte det ved den omtvistede beslutning, uden at der blev indledt nogen undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF. I denne beslutnings punkt 123 hedder det:

»Under hensyn til de tyske myndigheders garantier har Kommissionen utvetydigt fastslået, at der er tilstrækkelige arealer til rådighed til at afbøde enhver form for forskelsbehandling uden at annullere de aftaler, der er indgået i medfør af EALG [i

dennes oprindelige affattelse]. For så vidt de nye bestemmelser indeholder elementer, hvorved der gives østtyskere fortrinsret under anvendelse af i øvrigt lige kriterier, anses en sådan fortrinsstilling for at være omfattet af formålet om omstrukturering af landbruget i de nye delstater samtidig med at det sikres, at de pågældende personer eller disses familier, som har boet og arbejdet i Den Tyske Demokratiske Republik i årtier, også drager fordel af bestemmelserne. Kommissionen har i sin beslutning af 20. januar 1999 godkendt lovligheden af dette formål og ikke anfægtet det.«

- 15 Hermed afviste Kommissionen en række kritikpunkter, som var blevet rejst fra forskellig side efter dens beslutning af 20. januar 1999, hvorefter jorderhvervelsesprogrammet stadig var diskriminerende, selv om der ikke længere gjaldt en betingelse om bopæl på området pr. den 3. oktober 1990, på grund af kravet om, at erhververen skulle have indgået en tidsubegrænset forpagtningsaftale, hvilket krav reelt medførte en opretholdelse af bopælsbetingelsen, og at antallet af de arealer, der stod til rådighed for erhvervelse, var utilstrækkelige.

- 16 Efter at jorderhvervelsesprogrammet var blevet godkendt ved den omtvistede beslutning, blev forslaget til lov om supplement af lov om generhvervelse af formuerettigheder vedtaget af den tyske lovgiver.

Retsforhandlingerne ved Retten og den appellerede dom

- 17 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 2. maj 2000 anlagde ARE et annullationssøgsmål vedrørende den omtvistede beslutning.

- 18 Ved særskilt dokument indleveret til Rettens Justitskontor den 20. juni 2000 påstod Kommissionen sagen afvist under henvisning til, dels at den omtvistede beslutning ikke berørte ARE individuelt og umiddelbart, dels at ARE havde gjort sig skyldig i procedurefordrejning.
- 19 Ved kendelse af 9. november 2000 imødekom formanden for Rettens Fjerde Udvidede Afdeling Forbundsrepublikken Tysklands anmodning om tilladelse til at intervenere i sagen til støtte for Kommissionens påstande.
- 20 Ved den appellerede dom frifandt Retten ARE for Kommissionens afvisningspåstand.
- 21 Retten anførte i den appellerede doms præmis 45, at den anfægtede beslutning blev truffet på grundlag af artikel 88, stk. 3, EF, uden at Kommissionen indledte en formel undersøgelsesprocedure i henhold til samme artikels stk. 2. ARE måtte derfor anses for umiddelbart og individuelt berørt af den anfægtede beslutning, såfremt den med søgsmålet for det første ville sikre sig overholdelsen af sine processuelle rettigheder i henhold til artikel 88, stk. 2, og for det andet, hvis det fremgik, at ARE er en interesseret part i denne bestemmelses forstand.
- 22 I den appellerede doms præmis 47 anførte Retten, at »sagsøgeren ikke udtrykkeligt har gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat forpligtelsen til at indlede en [formel undersøgelses]procedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF, hvorved sagsøgeren er blevet forhindret i at udøve sine processuelle rettigheder efter denne bestemmelse. De anbringender, som sagsøgeren har fremført under denne sag til støtte for annullationspåstanden, navnlig anbringendet om, at der foreligger en tilsidesættelse af forbuddet mod enhver form for forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, må fortolkes således, at sagsøgeren ønsker fastslået, at de omtvistede foranstaltninger har rejst alvorlige problemer hvad angår deres forenelighed med

fællesmarkedet, og at Kommissionen på grund af disse vanskeligheder blev forpligtet til at indlede en formel [undersøgelses]procedure«.

23 Herom konkluderede Retten i den appellerede doms præmis 49, at »sagen må derfor forstås således, dels at sagsøgeren kritiserer Kommissionen for, at den ikke, trods alvorlige vanskeligheder ved bedømmelsen af den pågældende støttes forenelighed med fællesmarkedet, har indledt en formel [undersøgelses]procedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF, dels at sagsøgeren i sidste ende ønsker at sikre sig beskyttelsen af de processuelle rettigheder, der er garanteret i denne bestemmelse«.

24 Vedrørende spørgsmålet, om ARE er en interesseret part ifølge artikel 88, stk. 2, EF, anførte Retten i den appellerede doms præmis 52, at »[d]a sagsøgeren er en sammenslutning, må det først undersøges, om dens medlemmer er interesserede parter ifølge artikel 88, stk. 2, EF. En forening, der er oprettet for at varetage en gruppe borgeres kollektive interesser, kan nemlig ikke — medmindre der foreligger særlige omstændigheder, såsom den rolle, foreningen havde kunnet spille under en [formel undersøgelses]procedure frem til vedtagelsen af den omhandlede foranstaltning (jf. nedenfor, præmis 65 ff.) — anses for individuelt berørt i henhold til artikel 230, stk. 4, EF af en retsakt, der påvirker denne gruppes interesser generelt, og har derfor ikke kompetence til at anlægge sag med påstand om annullation, når foreningens medlemmer ikke kan gøre det individuelt (Domstolens dom af 14.12.1962, forenede sager 19/62-22/62, Fédération nationale de la boucherie en gros et du commerce en gros des viandes m.fl. mod Rådet, Sml. 1954-1964, s. 371, org.ref.: Rec. s. 943, og af 2.4.1998, sag C-321/95 P, Greenpeace Council m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1651, præmis 14 og 29, Domstolens kendelse af 18.12.1997, sag C-409/96 P, Sveriges Betodlares og Henrikson mod Kommissionen, Sml. I, s. 7531, præmis 45, og [Rettens dom af 21.3.2001] i sagen Hamburger Hafen- und Lagerhaus m.fl. mod Kommissionen, [sag T-69/96, Sml. II, s. 1037,] præmis 49)«.

25 Retten fastslog i den appellerede doms præmis 63, at ARE »[må] være berettiget til at rejse det foreliggende annullationssøgsmaal på [sine] medlemmers vegne, da de kunne have rejst søgsmålet individuelt som interesseret part ifølge artikel 88, stk. 8, EF«.

26 Den appellerede doms præmis 65-70 har følgende ordlyd:

»65 I øvrigt kan den sagsøgende sammenslutning også anses for individuelt berørt af den anfægtede beslutning, da den har gjort gældende, at den har en selvstændig retlig interesse, fordi beslutningen berører dens stilling som forhandlingspart (jf. Domstolens dom af 2.2.1988, forenede sager 67/85, 68/85 og 70/85, Van der Kooy m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 219, præmis 19-25, og af 24.3.1993, sag C-313/90, CIRFS m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1125, præmis 29 og 30, Rettens dom [af 12.12.1996] i sagen AIUFFASS og AKT mod Kommissionen, [sag T-380/94, Sml. II, s. 2169,] præmis 50, og dom af 29.9.2000, sag T-55/99, CETM mod Kommissionen, Sml. II, s. 3207, præmis 23).

66 Den sagsøgende sammenslutning deltog nemlig aktivt i den formelle undersøgelsesprocedure, som gik forud for vedtagelsen af beslutningen af 20. januar 1999, og i uformelle drøftelser om dens gennemførelse, og denne deltagelse havde en mangeartet karakter og var støttet af sagkyndige udtalelser. Kommissionen har selv erkendt, at sagsøgeren faktisk påvirkede beslutningsprocessen, og at den udgjorde en interessant informationskilde.

67 Følgelig måtte den sagsøgende sammenslutning, da den var individuelt berørt i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i de ovenfor i præmis 65 nævnte domme, være berettiget til at rejse annullationssøgsmål vedrørende den beslutning, hvormed den formelle procedure blev afsluttet, hvis beslutningen skulle være til ugunst for de interesser, som foreningen varetog.

68 Men som Kommissionen selv har bekræftet under den mundtlige forhandling, vedrører den anfægtede beslutning »udelukkende og direkte gennemførelsen af en i forvejen af Kommissionen truffet beslutning«, nemlig beslutningen af 20. januar 1999. Den anfægtede beslutning har derfor direkte forbindelse med beslutningen af 20. januar 1999.

69 Under hensyn til forbindelsen mellem de to beslutninger og den væsentlige rolle som samtalepartner, sagsøgeren spillede under den formelle procedure, der blev afsluttet ved beslutningen af 20. januar 1999, må den individualisering af sagsøgeren, som skete ifølge denne beslutning, anses for at være fortsat med den anfægtede beslutning, selv om sagsøgeren ikke var impliceret i den undersøgelse, Kommissionen foretog forud for vedtagelsen af den sidstnævnte beslutning. Denne konstatering afsvækkes ikke af, at beslutningen af 20. januar 1999 ikke i det foreliggende tilfælde principielt var i strid med de af sagsøgeren varetagne interesser.

70 Det følger af det anførte, at sagsøgeren er individuelt berørt ifølge den retspraksis, som er nævnt ovenfor i præmis 42.«

Retsforhandlingerne for Domstolen og parternes påstande

27 Under appelsagen har Kommissionen nedlagt følgende påstande:

- Den appellerede dom ophæves.

- Domstolen træffer endelig afgørelse i sagen, som afvises, da ARE ikke er individuelt berørt af den anfægtede beslutning i artikel 230, stk. 4, EF's forstand.

- Sagen hjemvises, hvad angår formaliteten, til fornyet behandling ved Retten i Første Instans.

— ARE betaler omkostningerne i de to instanser.

28 ARE har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse i det hele.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

29 Ved et dokument registreret på Domstolens Justitskontor den 21. maj 2003 har Forbundsrepublikken Tyskland meddelt Domstolen, at den ikke har noget at tilføje til Kommissionens appel, og at den gav afkald på at indgive et særskilt indlæg.

Påstanden om ophævelse af den appellerede dom

30 Til støtte for appellen har Kommissionen fremført syv anbringender, der går ud på, at Retten har begået en retlig fejl på følgende punkter:

— ved at fastslå, at ARE er individuelt berørt af den anfægtede beslutning på trods af dennes generelle karakter, og at beslutningen berører den eller en eller flere af dens medlemmer på grund af visse egenskaber, som er særlige for den, eller på grund af en faktisk situation, der adskiller den fra alle andre

- ved at foretage sine konstateringer — hvad angår betingelsen om, at den pågældende skal være individuelt berørt — på grundlag af den antagelse, at det individualiseringskriterium, som er baseret på konkurrenceforholdet, er forskelligt afhængigt af, om de pågældende beslutninger er truffet i henhold til artikel 88, stk. 2, EF eller artikel 88, stk. 3, EF, således at der gælder forskellige kriterier for, om sagen kan fremmes til realitetsbehandling

- ved at anvende et kriterium for konkurrenceforholdet — og hvorefter der skal foreligge en påvirkning af ARE's konkurrencemæssige stilling — som er forskellig fra og mindre streng end det af Domstolen opstillede kriterium, hvorefter den konkurrencemæssige stilling skal være mærkbar påvirket

- ved af egen drift uden at have hørt Kommissionen, intervenienten i første instans eller ARE, at have lagt et anbringende til grund, som ikke er indeholdt i stævningen

- ved at fastslå, at ARE er berørt i sin stilling som forhandlingspartner og derfor er individuelt berørt af den anfægtede beslutning

- ved ikke tilstrækkelig klart at angive de grunde, som den appellerede dom er baseret på

- ved at fastslå på den ene side, at ARE ikke blev hørt af Kommissionen under den procedure, der er reguleret af statsstøttebestemmelserne, og på anden side, at ARE blev hørt i tilstrækkeligt omfang til at indtage en status som forhandlingspartner, hvilket er en selvmodsigelse.

Indledende bemærkninger

- 31 Før de anbringender, som er fremført til støtte for appellen, undersøges, skal nævnes betingelserne for, at en anden person end den medlemsstat, som en beslutning fra Kommissionen vedrørende statsstøtte er rettet til, er søgsmålsberettiget over for denne.
- 32 Ifølge artikel 230, stk. 4, EF kan en fysisk eller juridisk person kun anlægge sag til prøvelse af en beslutning, som er rettet til en anden person, såfremt beslutningen berører ham umiddelbart og individuelt.
- 33 Ifølge Domstolens faste praksis kan andre personer end en beslutnings adressat kun gøre gældende, at de berøres individuelt, hvis beslutningen rammer dem på grund af visse egenskaber, som er særlige for dem, eller på grund af en faktisk situation, der adskiller dem fra alle andre og derfor individualiserer dem på lignende måde som adressaten (jf. bl.a. dom af 15.7.1963, sag 25/62, Plaumann mod Kommissionen, Sml. 1954-1964, s. 39, org.ref.: Rec. s. 197, på s. 223, af 19.5.1993, sag C-198/91, Cook mod Kommissionen, Sml. I, s. 2487, præmis 20, og af 29.4.2004, sag C-298/00 P, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4087, præmis 36).
- 34 Hvad angår en beslutning fra Kommissionen vedrørende statsstøtte bemærkes, at der i forbindelse med proceduren i henhold til artikel 88 EF for kontrol med statsstøtte skal sondres mellem på den ene side den indledende fase af undersøgelsen af støtteforanstaltninger i medfør af artikel 88, stk. 3 — der alene har til formål at gøre det muligt for Kommissionen at danne sig en første opfattelse af, om den pågældende støtte helt eller delvis er forenelig med fællesmarkedet — og

på den anden side undersøgelsesfasen i henhold til artikel 88, stk. 2. Først i denne undersøgelsesfase, som skal give Kommissionen mulighed for at opnå fuldstændige oplysninger om alle sagens momenter, er Kommissionen i henhold til EF-traktaten forpligtet til at give de berørte adgang til at fremsætte deres bemærkninger (dommen i sagen Cook mod Kommissionen, præmis 22, dom af 15.6.1993, sag C-225/91, Matra mod Kommissionen, Sml. I, s. 3203, præmis 16, og af 2.4.1998, sag C-367/95 P, Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, Sml. I, s. 1719, præmis 38).

- 35 Når Kommissionen uden at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF ved en beslutning truffet i medfør af artikel 88, stk. 3, fastslår, at en støtte er forenelig med fællesmarkedet, kan de berørte parter, der er indrømmet disse processuelle garantier, kun opnå, at de respekteres, hvis de har adgang til at indbringe Kommissionens beslutning for Fællesskabets retsinstanser (jf. dommen i sagen Cook mod Kommissionen, præmis 23, dommen i sagen Matra mod Kommissionen, præmis 17, og dommen i sagen Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, præmis 40). Fællesskabets retsinstanser må derfor realitetsbehandle et annullationssøgsmål vedrørende en sådan beslutning, som er anlagt af en interesseret part i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i artikel 88, stk. 2, EF, når denne med søgsmålet ønsker at beskytte de processuelle rettigheder, der tilkommer ham ifølge denne bestemmelse (jf. dommen i sagen Cook mod Kommissionen, præmis 23-26, og i sagen Matra mod Kommissionen, præmis 17-20).
- 36 De retssubjekter, der har status som interesserede parter i den forstand, hvori disse udtryk anvendes i artikel 88, stk. 2, EF, og som dermed i medfør af artikel 230, stk. 4, EF kan indbringe annullationssøgsmål, er personer, virksomheder eller sammenslutninger, hvis interesser er berørt af den tildelte støtte, dvs. navnlig virksomheder, som er i konkurrence med støttemodtagerne, og erhvervsorganisationer (jf. bl.a. dommen i sagen Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, præmis 41).
- 37 Hvis sagsøgeren derimod anfægter berettigelsen af beslutningen og vurderingen af støtten som sådan, er den omstændighed alene, at sagsøgeren kan anses for interesseret part i artikel 88, stk. 2's forstand, ikke tilstrækkeligt til at realitetsbehandle sagen. Det må i så fald godtgøres, at sagsøgeren har en særlig

stilling som omhandlet i Domstolens praksis siden dommen i sagen Plaumann mod Kommissionen. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvor sagsøgerens stilling på markedet i væsentligt omfang påvirkes af den støtteforanstaltning, som den pågældende beslutning vedrører (jf. i denne retning dom af 28.1.1986, sag 169/84, Cofaz m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 391, præmis 22-25, og kendelsen i sagen Sveriges Betodlares og Henrikson mod Kommissionen, præmis 45).

- 38 Det er på grundlag af disse kriterier, at de anbringender, Kommissionen har fremført til støtte for appellen, skal behandles.
- 39 Det fjerde og femte anbringende skal behandles først.

Det fjerde anbringende

Parternes argumenter

- 40 Kommissionens fjerde anbringende er, at Retten har tilføjet et nyt anbringende — nemlig, at der er tilsidesat væsentlige formforskrifter — ved at lægge til grund, at ARE med søgsmålet tilsigtede at beskytte sine processuelle rettigheder i henhold til artikel 88, stk. 2, EF. Endvidere har Kommissionen ikke haft lejlighed til at udøve sin ret til kontradiktion på dette punkt.
- 41 Heroverfor har ARE anført, at Retten ved at fortolke søgsmålet som værende rettet mod undladelsen af at indlede en formel undersøgelsesprocedure har tilgodeset procesbesparende hensyn. Hermed begrænsede den nemlig genstanden for ARE's oprindelige påstande til fordel for Kommissionen. ARE anfører endvidere, at de argumenter, sammenslutningen som helhed har fremført vedrørende den anfægtede beslutnings retsstridighed hvad angår dennes indhold, viser de »alvorlige

vanskeligheder», der var forbundet med at fastslå støttens forenelighed med fællesmarkedet. Under alle omstændigheder kan Fællesskabets retsinstanter af egen drift behandle spørgsmålet, om sammenslutningens processuelle rettigheder er tilsidesat på grund af undladelsen af at iværksætte en formel undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF. Kommissionens argument om, at den blev berøvet muligheden for at forsvare sig over for anbringendet om undladelsen af at iværksætte en formel undersøgelsesprocedure, er derfor irrelevant. Endelig har Kommissionen klart bestridt, at ARE's medlemmer er konkurrenter til støttemodtagerne, og dermed bestridt deres status som interesserede parter i forbindelse med en formel undersøgelsesprocedure, hvilken status er afgørende for vurderingen af betingelsen om en individuel påvirkning.

Domstolens bemærkninger

⁴² Følgende omstændigheder fremgår af den appellerede doms præmis 3, 6, 8, 9, 66 og 68:

- Ved beslutningen af 20. januar 1999, som blev truffet efter gennemførelsen af en undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF, erklærede Kommissionen det i EALG indeholdte jorderhvervelsesprogram for at være uforeneligt med fællesmarkedet, i det omfang den herved fastsatte støtte var knyttet til betingelsen om bopæl i området den 3. oktober 1990 og overskred loftet for støtteintensiteten ved erhvervelse af landbrugsjord, hvilket loft var fastsat til 35% for landbrugsjord i ikke-ugunstigt stillede områder i den i forordning nr. 950/97 omhandlede forstand. Særlig hvad angår betingelsen om bopæl på området den 3. oktober 1990, som er fastsat i loven om kompensation, fastslog Kommissionen bl.a. følgende:

- Loven begunstiger fysiske og juridiske personer i de nye delstater i forhold til personer uden hjemsted eller bopæl i Tyskland, og den kan derfor være i strid med forbuddet mod forskelsbehandling i artikel 43 EF — 48 EF.

- Selv om det retligt set måske principielt var muligt for alle statsborgere i Fællesskabets medlemsstater at dokumentere, at de havde hovedbopæl i Den Tidligere Tyske Demokratiske Republik den 3. oktober 1990, var det rent faktisk næsten udelukkende tyske statsborgere med tidligere bopæl på DDR's område, som opfyldte denne betingelse.

- Selv om man gav afkald på at fastsætte skæringsdatoen til den 3. oktober 1990, ville det ikke i praksis have gjort det umuligt at nå det ved lovgivningen tilstræbte mål, nemlig at østtyskerne deltog i jorderhvervelsesprogrammet, såfremt dettes lovlighed i øvrigt må anerkendes.

- Efter vedtagelsen af denne beslutning af 20. januar 1999 udfærdigede den tyske lovgiver lov om supplement af lov om generhvervelse af formuerettigheder, hvoraf bl.a. fremgår, at betingelsen om bopæl på området den 3. oktober 1990 blev ophævet og støtteintensiteten fastsat til 35% (dvs. at købsprisen for de pågældende arealer blev fastsat til den reelle værdi minus 35%). Hovedbetingelsen for erhvervelse af jord til nedsat pris var herefter, at den pågældende havde indgået en tidsubegrænset forpagningsaftale, hvilken betingelse i forvejen var indeholdt i EALG.

- Det nye lovforslag blev meddelt Kommissionen og godkendt af denne ved den anfægtede beslutning, uden at der blev indledt en formel undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF.

- ARE deltog aktivt i den formelle undersøgelsesprocedure, som gik forud for vedtagelsen af beslutningen af 20. januar 1999, og i uformelle drøftelser om dens gennemførelse, og denne aktive deltagelse havde en mangeartet karakter og var

støttet af sagkyndige udtalelser. Kommissionen har selv erkendt, at ARE påvirkede beslutningsprocessen, og at sammenslutningen udgjorde en interessant informationskilde.

— Den anfægtede beslutning vedrører gennemførelsen af beslutningen af 20. januar 1999.

43 Det er således ubestridt, at ARE har haft mulighed for og har afgivet bemærkninger inden for rammerne af den formelle undersøgelsesprocedure, som gik forud for vedtagelsen af beslutningen af 20. januar 1999, og at sammenslutningen inden for rammerne af denne procedure kunne gøre gældende, at den ved EALG indførte støtteordning var uforenelig med fællesmarkedet, navnlig fordi tildelingen af støtten var gjort afhængig af nogle betingelser, som kunne være i strid med forbuddet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet. Det er endvidere ubestridt, at Kommissionen ved beslutningen erklærede det i EALG indeholdte jorderhvervelsesprogram for at være uforeneligt med fællesmarkedet, navnlig da den herved ydede støtte var afhængig af betingelsen om bopæl på stedet den 3. oktober 1990, hvilken betingelse også kunne være i strid med forbuddet om forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, og at det tyske lovforslag bl.a. om ophævelse af kravet om bopæl på stedet den 3. oktober 1990 efter vedtagelsen af nævnte beslutning blev godkendt ved den anfægtede beslutning, som vedrører gennemførelsen af beslutningen af 20. januar 1999.

44 Under disse omstændigheder fremgår der ikke at være noget objektivt grundlag for Rettens konstateringer i den appellerede doms præmis 47 og 49 om, at søgsmålet i betragtning af de annullationsgrunde, der var gjort gældende til støtte herfor, måtte opfattes således — selv om det ikke udtrykkeligt var gjort gældende, at Kommissionen havde tilsidesat forpligtelsen til at indlede en procedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF — at sagsøgeren havde kritiseret Kommissionen for, at den ikke, trods alvorlige vanskeligheder ved bedømmelsen af den pågældende støttes

forenelighed med fællesmarkedet, indledte en formel procedure i henhold til nævnte traktatbestemmelse, og at sagsøgeren i sidste ende ønskede at sikre sig beskyttelsen af de processuelle rettigheder, der er garanteret i denne bestemmelse.

45 En sådan omfortolkning af stævningen, som medfører en ændret afgrænsning af sagens genstand, kan ikke foretages alene på grundlag af en konstatering som den, der er indeholdt i den appellerede doms præmis 47, hvorefter de annullationsgrunde, som var fremført til støtte for sagen — navnlig anbringendet om tilsidesættelsen af forbuddet med enhver form for forskelsbehandling på grundlag af nationalitet — rent faktisk skulle udvirke en konstatering af, at de nævnte støtteforanstaltninger havde rejst alvorlige vanskeligheder hvad angår deres forenelighed med fællesmarkedet, og at Kommissionen på grund af disse vanskeligheder var forpligtet til at indlede en formel procedure.

46 I øvrigt har Retten ikke angivet nogen grunde til støtte for sin fortolkning af de af ARE fremførte anbringender, som foranledigede den til at afgrænse sagens genstand på den måde, som den gjorde.

47 Det var så meget mere nødvendigt, at Retten uddybede grundlaget for den fortolkning af de pågældende anbringender, som ARE havde gjort gældende i stævningen — således som Retten anførte i den appellerede doms præmis 39 — at sammenslutningen havde en selvstændig interesse i at få den anfægtede beslutning annulleret, da en fornyet fordeling af de omtvistede arealer var nødvendig ved en strikte anvendelse af forbuddet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, og medlemmerne af sammenslutningen derved ville få bedre muligheder for at komme i betragtning, hvorved ARE bragte til udtryk, at anbringendet om tilsidesættelsen af forbuddet mod enhver form for forskelsbehandling på grundlag af nationalitet vedrørte den anfægtede beslutnings indhold og ikke Kommissionens undladelse af at indlede en formel undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF.

- 48 Af disse grunde må det tillige fastslås, at Kommissionen ikke i den foreliggende sag har fået lejlighed til at tage til genmæle over for anbringendet om tilsidesættelsen af ARE's processuelle rettigheder.
- 49 Følgelig har Retten fejlagtigt antaget, at ARE stiltiende havde fremført anbringendet om Kommissionens tilsidesættelse af forpligtelsen til at indlede en formel undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF.
- 50 Det fjerde anbringende, som Kommissionen har gjort gældende til støtte for appellen, må derfor tages til følge.

Femte anbringende

Parternes argumenter

- 51 Hvad angår den appellerede doms præmis 65-69, hvori Retten fastslog, at ARE er individuelt berørt af den anfægtede beslutning, da denne berører dens stilling som forhandlingspartner, har Kommissionen for det første gjort gældende, at Retten begik en åbenbar faktisk fejl, da sammenslutningen slet ikke fremførte dette argument, og tillige en retlig fejl, da Retten ikke er berettiget til at tillægge en sagsøger retlige argumenter, som denne ikke selv har fremført. Endvidere har Kommissionen bestridt Rettens konstateringer af, at ARE's deltagelse i den administrative procedure forud for den anfægtede beslutning medførte, at sammenslutningen fik status som forhandlingspartner med en selvstændig søgs-

målsinteresse. Endelig har Retten efter Kommissionens opfattelse begået en faktisk og retlig fejl ved at antage, at beslutningen af 20. januar 1999 ikke var i strid med ARE's interesser.

- 52 ARE har gjort gældende, at den i stævningen ved Retten anførte at være selvstændig søgsmålsberettiget og ikke søgsmålsberettiget i kraft af sine medlemmer, da den i sin egenskab af en erhvervmæssig sammenslutning indtog en stilling som selvstændig interesseret part i forbindelse med den formelle undersøgelsesprocedure, som Kommissionen undlod at iværksætte. ARE har endvidere gjort gældende, at Retten har anlagt en korrekt fortolkning af begrebet forhandlingspartner i retspraksis ved at betragte sammenslutningens aktive deltagelse i den formelle undersøgelsesprocedure forud for beslutningen af 20. januar 1999 som et eksempel herpå.

Domstolens bemærkninger

- 53 Ifølge den appellerede doms præmis 40 gjorde ARE gældende ved Retten i Første Instans, at »selv om Retten ikke måtte anse sagsøgeren for en sammenslutning af virksomheder eller erhvervsdrivende, bør den anse den for at være individuelt berørt af den anfægtede beslutning på grund af dens stilling som forhandlingspartner i forhold til Kommissionen og dens deltagelse i proceduren«.
- 54 Efter Kommissionens opfattelse har ARE dog på intet tidspunkt påberåbt sig sin stilling som forhandlingspartner til støtte for at være søgsmålsberettiget over for den anfægtede beslutning. I øvrigt har ARE ikke udtrykkeligt bestridt dette punkt i Kommissionens argumentation.

- 55 Under alle omstændigheder er de forhold, som ifølge Retten i Første Instans gør det berettiget at anse ARE for at være individuelt berørt af den anfægtede beslutning, fordi sammenslutningen er blevet berørt i sin stilling som forhandlingspartner, ikke tilstrækkeligt til at antage dette.
- 56 I så henseende må det fastslås, at den omstændighed, at ARE deltog aktivt i den formelle undersøgelsesprocedure forud for vedtagelsen af beslutningen af 20. januar 1999, og i uformelle drøftelser om dens gennemførelse, og at denne deltagelse havde en mangeartet karakter og var støttet af sagkyndige udtalelser, og den omstændighed, at ARE havde en vigtig rolle som samtalepartner under proceduren, at den anfægtede beslutning har direkte sammenhæng med beslutningen af 20. januar 1990, og at Kommissionen selv har erkendt, at denne sammenslutning har påvirket beslutningsprocessen og udgjorde en interessant informationskilde, ikke kan give den en status som forhandlingspartner i lighed med Landbouwschap i dommen i sagen Van der Kooy m.fl. mod Kommissionen eller i lighed med Comité international de la rayonne et des fibres synthétiques (CIRFS) i dommen i sagen CIRFS m.fl. mod Kommissionen.
- 57 Landbouwschap havde nemlig forhandlet gastarifferne med NV Nederlandse Gasunie de Groningen (Nederlandene) i gartnerens interesse og var medunderskriver af aftalen om fastsættelsen af disse tariffer, som Kommissionen ved sin beslutning erklærede for uforenelig med fællesmarkedet, og hvilken beslutning blev anfægtet under sagen bl.a. af Landbouwschap. Hvad angår CIRFS, som var en sammenslutning af de vigtigste internationale fabrikanter af kunstfibre, havde denne sammenslutning været Kommissionens samtalepartner og havde ført forhandlinger med denne om indførelsen af »reglerne« vedrørende støtte til sektoren for kunstfibre, i medfør af hvilke Kommissionen havde vedtaget en beslutning, hvorved den fandt, at en vis støtte, som en medlemsstat havde ydet et bestemt selskab, ikke behøvede at være anmeldt på forhånd, hvilken beslutning blev anfægtet af CIRFS.

58 Den rolle, som ARE har spillet under den formelle undersøgelsesprocedure forud for vedtagelsen af beslutningen af 20. januar 1999, og som ikke går videre end de processuelle rettigheder, som tilkommer de interesserede ifølge artikel 88, stk. 2, EF, kan ikke sammenlignes med den rolle, som Landbouwschap eller CIRFS spillede i de sager, som er nævnt i den foreliggende doms præmis 56, og som er tilstrækkelig til, at en sammenslutning som sådan har søgsmålsret over for en beslutning, Kommissionen har truffet i medfør af artikel 88, stk. 2 og 3, EF, og som er rettet til en anden person end sammenslutningen.

59 På grundlag af det anførte må det fastslås, at Retten har begået en retlig fejl ved at antage, at ARE er individuelt berørt af den anfægtede beslutning under hensyn til, at den har en retlig interesse, fordi dens stilling som forhandlingspartner er berørt af beslutningen.

60 Det femte anbringende må derfor tages til følge.

61 Da det således fremgår, efter at det fjerde og femte anbringende i appelsagen er taget til følge, at betingelsen for at realitetsbehandle ARE's søgsmål til prøvelse af den anfægtede beslutning, nemlig at denne sammenslutning er individuelt berørt af beslutningen, ikke er opfyldt, eller at det i hvert fald ikke er godtgjort, at dette er tilfældet, må den appellerede dom ophæves.

62 Det er derfor ufornuddent at behandle de fem øvrige anbringender i appelsagen.

Formaliteten

- 63 Ifølge artikel 61, stk. 1, andet punktum, i EF-statutten for Domstolen kan denne, såfremt Rettens afgørelse ophæves, selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse.
- 64 Dette er tilfældet i den foreliggende sag.
- 65 Det er nemlig ubestridt i sagen, at ARE ikke udtrykkeligt har nedlagt påstand om annullation af den anfægtede beslutning med den begrundelse, at Kommissionen har tilsidesat forpligtelsen til at indlede en formel undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF, eller at de processuelle garantier, som er foreskrevet i denne bestemmelse, er tilsidesat. Det er ligeledes ubestridt, at denne sammenslutning på intet tidspunkt under de forskellige faser af sagen ved Retten har rejst spørgsmålet om iværksættelsen af en sådan procedure eller har henvist til retspraksis herom.
- 66 Endvidere må det fremhæves, at ARE selv har erkendt i svarskriftet under appelsagen, at Retten begrænsede genstanden for dens oprindelige påstand for at afhjælpe en retlig fejl, ARE havde begået vedrørende den korrekte procesretlige kvalifikation af den anfægtede beslutning. I første omgang anfægtede sammenslutningen nemlig beslutningen ud fra den antagelse, at den udgjorde en bekræftelse af afslutningen af den tidligere formelle undersøgelsesprocedure, hvormed den ændrede støtteordning blev endeligt godkendt. Den erkender, at Retten med føje har anset den anfægtede beslutning for en afslutning af den indledende undersøgelse af støtten i henhold til artikel 88, stk. 3, EF. Det var derfor ifølge ARE rimeligt af procesøkonomiske grunde, at Retten fortolkede ARE's påstand som værende rettet mod undladelsen af at iværksætte en formel undersøgelsesprocedure.

- 67 Følgelig må det fastslås, at ARE ikke med sit søgsmål ved Retten, hvorunder der var nedlagt påstand om annullation af den anfægtede beslutning, tilsigtede at anfægte den omstændighed, at der ikke var iværksat en procedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF og dermed at sikre sig iagttagelsen af sine processuelle rettigheder i henhold til denne bestemmelse.
- 68 Derimod tilsigtede ARE med søgsmålet at få den anfægtede beslutning annulleret hvad angår dens indhold.
- 69 Den omstændighed alene, at ARE kan anses for interesseret part i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i artikel 88, stk. 2, EF, er derfor ikke tilstrækkelig til at fremme sagen til realitetsbehandling. ARE må følgelig godtgøre, at sammenslutningen har en særlig status som forudsat i retspraksis siden sagen Plaumann mod Kommissionen.
- 70 I den foreliggende sag kan ARE i sin egenskab af en sammenslutning, der er oprettet for at varetage de kollektive interesser hos en gruppe af borgere, ikke anses for at være individuelt berørt som forudsat i retspraksis siden sagen Plaumann mod Kommissionen, medmindre dens medlemmers stilling på markedet er væsentlig påvirket af den støtteordning, som er omhandlet i den anfægtede beslutning (jf. i denne retning dommen i sagen Cofaz m.fl. mod Kommissionen, præmis 22-25, og kendelsen i sagen Sveriges Betodlares og Henrikson mod Kommissionen, præmis 45).
- 71 Dette er imidlertid ikke tilfældet i denne sag.

- 72 Selv om det måtte antages, som det fremgår af den appellerede doms præmis 54 og 60, at visse af ARE's medlemmer er erhvervsdrivende, der kan anses for direkte konkurrenter til modtagerne af den støtte, der er indført ved loven om kompensation, hvorfor de uundgåeligt er berørt i deres konkurrencemæssige stilling af den anfægtede beslutning, medfører dette nemlig ikke, at deres stilling på markedet kan blive væsentlig påvirket af støttens tildeling, da det synes antaget, som det fremgår af den appellerede doms præmis 55, at alle landbrugere inden for Den Europæiske Union kan anses for at være konkurrenter til dem, der har draget fordel af jorderhvervelsesprogrammet.
- 73 Følgelig kan ARE ikke anses for at være individuelt berørt af den anfægtede beslutning.
- 74 Den formalitetsindsigelse, som Kommissionen har gjort gældende ved Retten over for ARE's søgsmål, må derfor tages til følge og søgsmålet forkastes.

Sagens omkostninger

- 75 Ifølge procesreglementets artikel 122, stk. 1, træffer Domstolen selv afgørelse om sagens omkostninger, såfremt Domstolen endeligt afgør sagen, uanset om der gives appellanten medhold eller ej. Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, første afsnit, som i henhold til artikel 118 finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at ARE tilpligtes at betale sagens omkostninger, og sammenslutningen har tabt sagen, pålægges den at betale sagens omkostninger ved begge instanser.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Store Afdeling):

- 1) **Dommen afsagt af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans den 5. december 2002 i sag T-114/00, Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum mod Kommissionen, ophæves.**

- 2) **Sagen anlagt af Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum eV ved De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans med påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 22. december 1999 om godkendt statsstøtte inden for rammerne af bestemmelserne i EF-traktatens artikel 87 og 88 (tidligere artikel 92 og 93) afvises.**

- 3) **Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum eV betaler sagens omkostninger ved begge instanser.**

Underskrifter